

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงด้านวิทยาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มีผลกระทบต่องานทุกระดับ ก่อปรกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นหัวใจของการปฏิวัติสารสนเทศ ทำให้เกิดการขยายตัวของเทคโนโลยีดิจิทัล อันมีผลทำให้มีการเปลี่ยนรูปแบบด้านวิธีการผลิต การจัดเก็บ การเผยแพร่สารสนเทศ สารสนเทศในปัจจุบันมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้การค้นคว้าทรัพยากรสารสนเทศจากห้องสมุดอย่างเดียวไม่เพียงพอ เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ จึงมีบทบาทสำคัญต่อการแสวงหาสารสนเทศ ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายคือ อินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์จำนวนมากเข้าด้วยกันโดยใช้มาตรฐานแบบ TCP/IP ในการเชื่อมต่อกัน ทำให้ผู้ใช้งานจำนวนมากสามารถแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูลและสารสนเทศระหว่างกันได้ เปรียบเสมือนที่ลงสมุดอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งทำหน้าที่เป็นเส้นทางสำหรับติดต่อเชื่อมโยงข่าวสารข้อมูล เพื่อการค้นคว้าหาข้อมูล สารสนเทศต่างๆ ในรูปแบบสื่อดิจิทัลที่มีอยู่ทั่วโลก อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายที่อำนวยความสะดวกให้หน่วยงานด้านการศึกษา องค์กรรัฐบาล ตลอดจนหน่วยงานธุรกิจเอกชนสามารถทำการติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วโลกอย่างรวดเร็วโดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา ระยะทาง และสถานที่อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงเมื่อเทียบกับการสื่อสารทางไกลด้วยวิธีอื่น

ปัจจุบันมีการนำอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ทางวิชาการหลายรูปแบบ ได้แก่ การใช้อินเทอร์เน็ตในการติดต่อสื่อสารเพื่ออภิปราย ถกเถียง แลกเปลี่ยน และสอบถามข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนความคิดเห็นต่างๆ ทางด้านการศึกษา การใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นคว้าวิจัย โดยการสืบค้นแหล่งสารสนเทศในเรื่องที่สนใจทุกสาขาวิชาด้วยโปรแกรมค้นหาข้อมูล (Search Engine) ในเว็ลด์ไวด์เว็บ เช่น โลคอส (Lycos) และยาฮู (Yahoo) เป็นต้น รวมถึงการใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนทั้งการศึกษาวงไกลและการเรียนการสอนเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต เช่น การสร้างเว็บไซต์ เป็นต้น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการเหล่านี้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนในการ

พัฒนาความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลในที่ต่างๆ อย่างมากมายและทันสมัย ตลอดจนทำให้มีโอกาสได้ฝึกทักษะภาษาอังกฤษ และเกิดประโยชน์แก่ผู้สอนในด้านการสนับสนุนการทำกิจกรรมในชั้นเรียน สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน และเป็นแหล่งสนับสนุน จัดเตรียมทรัพยากรและเครื่องมือในการใช้งานต่างๆ เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แผนการสอน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนและการเรียน เป็นต้น

อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญในการเข้าถึงสารสนเทศ แต่จากการศึกษาผลการสำรวจการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ พ.ศ. 2546 พบว่า จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีเพียงร้อยละ 10.4 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2546) และกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตนั้นเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและพื้นที่ใกล้เคียง ที่มีการศึกษา มีความรู้ภาษาอังกฤษ และมักเป็นผู้ที่มีความสนใจในคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศเป็นพิเศษ หรือเป็นผู้ที่อยู่ในแวดวงการศึกษา การวิจัย (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ, 2544 : 95) กล่าวอีกนัย บุคคลส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 89.6 อาจเคยได้ยินเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต แต่ยังไม่เกิดทัศนคติที่ดี อันจะนำไปสู่การยอมรับและใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเต็มที่ ฉะนั้นการเผยแพร่อินเทอร์เน็ต เพื่อให้บุคคลยอมรับการใช้อินเทอร์เน็ตจึงเรียกว่าเป็นการสื่อสารนวัตกรรม (Communication of Innovation) โดยเน้นที่ยอมรับกันในกลุ่มนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาว่าการนำเขานวัตกรรมไม่ว่าจะเป็นประเภทใดๆ มาใช้นั้น เป็นสิ่งที่ดีในการพัฒนาและปรับปรุงสภาพความดีในอยู่ของประชาชนในสังคมให้ดียิ่งขึ้น แต่การที่บุคคลยอมรับนวัตกรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัย ซึ่งสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการยอมรับและใช้อินเทอร์เน็ต และเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่การเกิดช่องว่างทางสารสนเทศ (Information Gap) ซึ่งช่องว่างนี้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลกลุ่มหนึ่งได้รับสารสนเทศสำหรับใช้งาน แต่บุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกันและสมควรได้รับสารสนเทศนั้นกลับไม่ได้รับ จนทำให้บุคคลกลุ่มที่ได้รับสารสนเทศอาจช่วงชิงโอกาสและหาความได้เปรียบจากสารสนเทศมาเป็นประโยชน์แก่ตนเองโดยมิชอบ

ความสำคัญของอินเทอร์เน็ตที่กล่าวมานั้น ทำให้ห้องสมุดในยุคสังคมสารสนเทศต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากแนวคิดเดิมที่ห้องสมุดเน้นการเป็นเจ้าของข้อมูลมาสู่แนวคิดใหม่ที่เน้นการเข้าถึงข้อมูล ทำให้บรรณารักษ์มีบทบาทเพิ่มขึ้นจากการจัดหมวดหมู่และทำบัตรรายการ และการจัดการข้อมูลที่อยู่ในรูปสื่อสิ่งพิมพ์เท่านั้นมาเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตจนมีคำกล่าวว่า บรรณารักษ์เป็นผู้จัดการสารสนเทศ (Information Manager) ผู้อบรมเรื่องอินเทอร์เน็ต (Internet Trainer) และไซเบอร์เรียน (Cyberian) โดยบรรณารักษ์มีบทบาทในการสอนทักษะเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงสารสนเทศที่มีปริมาณมหาศาลและหลากหลายรูปแบบให้ตรงตาม

ความต้องการ และจัดอุปสรรคในการเข้าถึงสารสนเทศให้เหลือน้อยที่สุด และลดช่องว่างทางสารสนเทศ อันเป็นปัญหาที่ถ่วงความเจริญของประเทศมานาน (ครรรจิต มาลัยวงศ์, 2537 : 76-77) บทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปของบรรณารักษ์นี้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในมาตรา 66 ที่ระบุว่า ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากที่กล่าวข้างต้น อินเทอร์เน็ตถือเป็นนวัตกรรมหนึ่งที่สำคัญในสังคมสารสนเทศ ปัจจุบันมีการนำอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ในทางวิชาการ ตั้งแต่การติดต่อสื่อสารด้านการศึกษา จนถึงการสืบค้นหาสารสนเทศเพื่อสร้างองค์ความรู้ ซึ่งทำให้บรรณารักษ์มีบทบาทเพิ่มขึ้นในการพัฒนาขีดความสามารถด้านการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ใช้ห้องสมุด เพื่อให้มีการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ ลดช่องว่างทางสารสนเทศ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการให้ประชาชนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สิ่งนี้จะสำเร็จได้ส่วนหนึ่งด้วยการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ครรรจิต มาลัยวงศ์ (2540 : 60) ที่ระบุว่า “ควรค่าแก่การศึกษาและวิจัยกรนำไอทีมาใช้ในการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงปัจจัยต่างๆ ที่จะมีผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ประสิทธิภาพของบทเรียน การยอมรับของอาจารย์และนักศึกษา และผลการศึกษานี้ควรแพร่หลายให้ทราบกันอย่างกว้างขวาง” ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์อย่างกว้างขวาง และเป็นข้อมูลหนึ่งในการส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตให้แก่บุคคลทั่วไปตามนโยบายของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านนวัตกรรม และปัจจัยด้านการสื่อสาร กับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีดังนี้

1. ปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล ได้แก่ เพศ การศึกษา และรายได้ มีความสัมพันธ์กับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ
2. ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ภาควิชาที่สังกัด และคณะที่สังกัด มีความสัมพันธ์กับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ
3. ปัจจัยด้านนวัตกรรม ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ความเข้ากันได้ ความซับซ้อน และการสังเกตผลของการใช้ได้ของอินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ
4. ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ สื่อระหว่างบุคคล และสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีความสำคัญของการวิจัย ดังนี้

1. เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการแก่คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. เป็นข้อมูลในการพัฒนาส่งเสริมให้เกิดการใช้อินเทอร์เน็ตแก่บุคลากร ในหน่วยงาน และสถาบันการศึกษาอื่นๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรในการศึกษา คือ อาจารย์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี
2. การวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คือ ปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านนวัตกรรม และปัจจัยด้านการสื่อสาร
4. ตัวแปร
 - 4.1 ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านนวัตกรรม และปัจจัยด้านการสื่อสาร
 - 4.1.1 ปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล จำแนกเป็น
 - 4.1.1.1 เพศ
 - 4.1.1.2 การศึกษา
 - 4.1.1.3 รายได้
 - 4.1.2 ปัจจัยด้านสังคม จำแนกเป็น
 - 4.1.2.1 ภาควิชาที่สังกัด
 - 4.1.2.2 คณะที่สังกัด
 - 4.1.3 ปัจจัยด้านนวัตกรรม ซึ่งในที่นี้หมายถึง ปัจจัยด้านอินเทอร์เน็ต จำแนกเป็น
 - 4.1.3.1 ความเห็นประโยชน์ ได้แก่ ความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด ไม่จำกัดรูปลักษณ์ และปลอดภัย ของการใช้อินเทอร์เน็ต
 - 4.1.3.2 ความเข้ากันได้ คือ ความเข้ากันได้ของอินเทอร์เน็ตกับลักษณะวิชาที่สอน และสภาพทั่วไปของคณะที่สังกัด
 - 4.1.3.3 ความซับซ้อน คือ ความยากง่ายในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต และนำอินเทอร์เน็ตไปใช้
 - 4.1.3.4 การสังเกตผลของการใช้ได้ คือ การสังเกตเห็นผลที่ได้จากการใช้อินเทอร์เน็ต
 - 4.1.4 ปัจจัยด้านการสื่อสาร คือ ช่องทางที่ใช้เพื่อติดต่อและเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต จากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่ง จำแนกเป็น

4.1.4.1 สื่อระหว่างบุคคล คือ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตจากบุคคล ได้แก่ เพื่อน ครู ผู้บังคับบัญชา และญาติพี่น้อง

4.1.4.2 สื่อมวลชน คือ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตจากสื่อ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสารหรือวารสาร

4.2 ตัวแปรตาม คือ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ จำแนกเป็น

4.2.1 วัตถุประสงค์ในการใช้

4.2.2 ความถี่ในการใช้

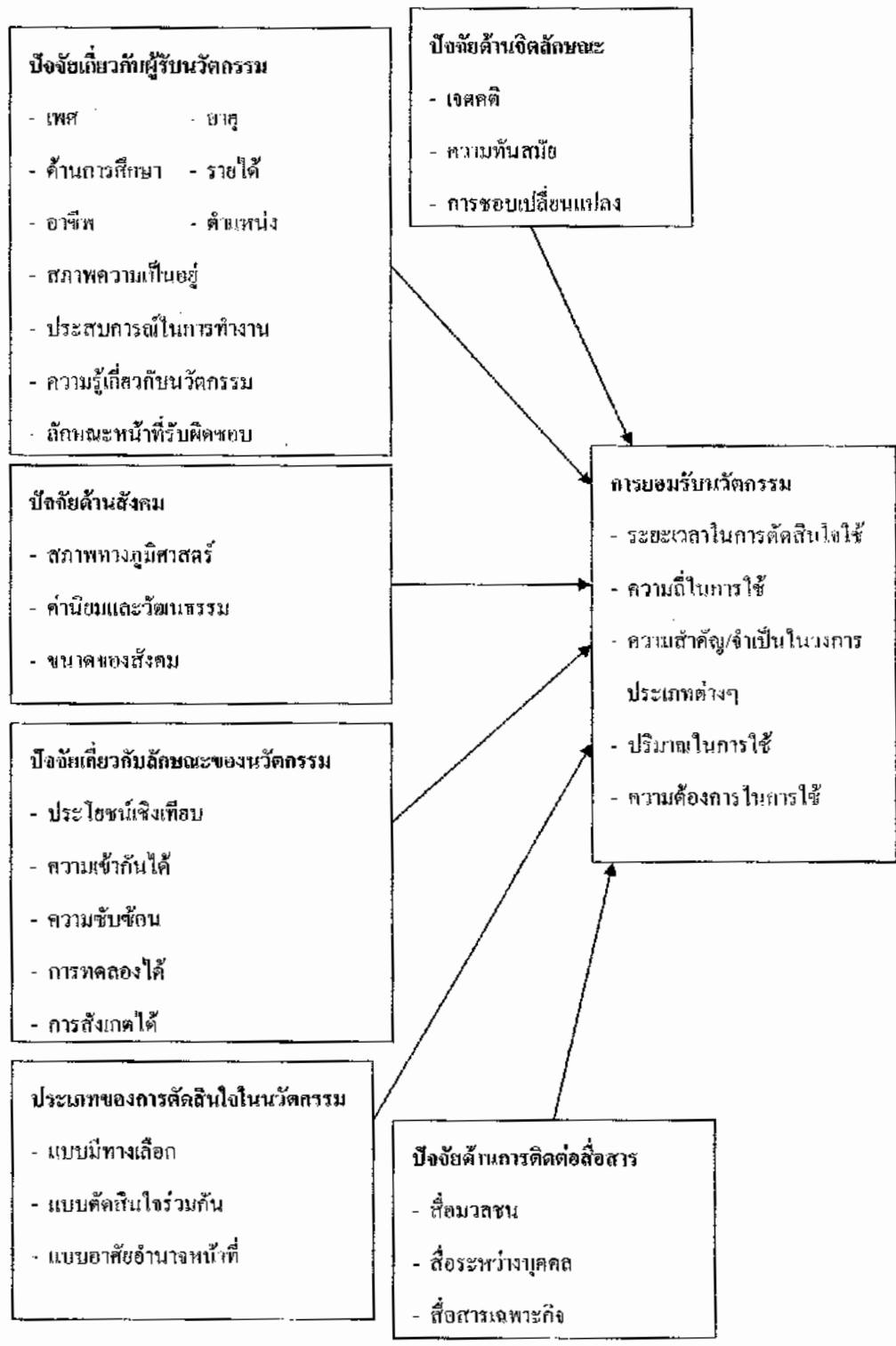
4.2.3 จำนวนชั่วโมงต่อครั้งในการใช้

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีและกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดังนี้

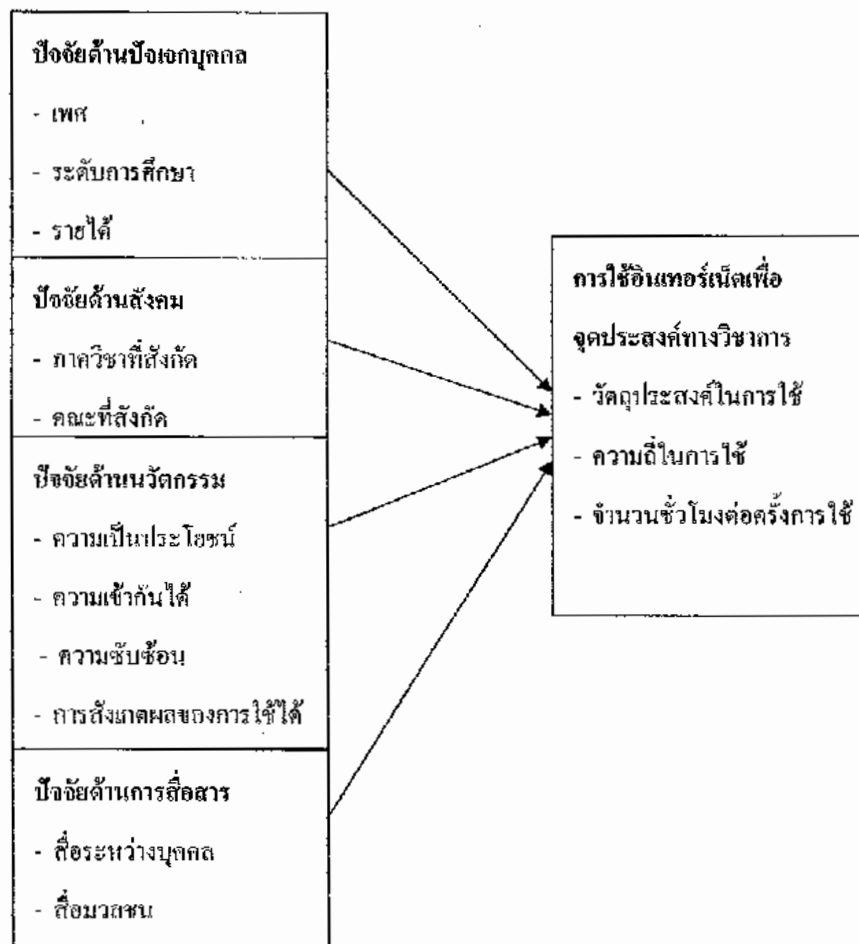
5.1 กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี ตัวแปรที่ได้มาจากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม มีดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี

5.2 กรอบแนวคิดการวิจัย จากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรที่จะศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีแนวคิดว่า ปัจจัยด้านปัจจัยบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านนวัตกรรม และปัจจัยด้านการสื่อสาร ล้วนเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่มีผลต่อใช้นวัตกรรม ซึ่งในที่นี้ คืออินเทอร์เน็ต ดังนั้นการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรมาเพียงบางตัวจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เริ่มจากตัวแปรต้น คือ คุณลักษณะของผู้ใช้ ได้แก่ เพศ การศึกษา และรายได้ สำหรับการเลือกตัวแปรโดยการศึกษาด้านลักษณะทางสังคมที่ผู้ใช้นวัตกรรมนั้นสังกัดอยู่ ได้แก่ ภาควิชาและคณะที่สังกัด ส่วนปัจจัยด้านนวัตกรรม อันเป็นคุณลักษณะของนวัตกรรมที่นำมาเผยแพร่เพื่อให้เกิดการยอมรับและ

นำไปใช้ ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ความเข้ากันได้ ความซับซ้อน และการสังเกตผลของการใช้ได้ และปัจจัยด้านการสื่อสาร ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารที่ใช้เพื่อเผยแพร่วัตถุประสงค์จากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่งนั้น ได้แก่ สื่อระหว่างบุคคลและสื่อมวลชน

สำหรับตัวแปรตามนั้นผู้วิจัยเลือกศึกษาเพียงบางตัวจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกัน คือ สภาพการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ ความถี่ในการใช้และปริมาณการใช้ โดยสรุปในการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ ผู้วิจัยมีเหตุผลในการเลือกศึกษาตัวแปรเพียงบางตัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล จำแนกเป็น การศึกษา และรายได้ ดังนี้

1.1 เพศ เป็นคุณลักษณะของผู้ยอมรับนวัตกรรมแต่ละคนที่ถูกกำหนดมาตั้งแต่กระบวนการปฏิสนธิ เพศของแต่ละบุคคลนั้นมีผลในการกระตุ้นหรือลดการยอมรับนวัตกรรม เนื่องจากพื้นฐานทางสังคมทำให้ผู้ชายและผู้หญิงมีความแตกต่างกันในการแสดงพฤติกรรม ในสังคมส่วนใหญ่ เพศหญิงจะถูกอบรมสั่งสอนและขัดเกลาทางสังคมให้เป็นผู้ยอมเชื่อฟังมากกว่า และขี้สงสัยน้อยกว่า ดังนั้นเพศจึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม แต่ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า เพศไม่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรม

1.2 การศึกษา เป็นคุณลักษณะของผู้ยอมรับนวัตกรรมที่แสดงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมและความเร็วในการยอมรับนวัตกรรม เนื่องจากระดับการศึกษามีผลต่อความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกัน ผู้มีระดับการศึกษาสูงย่อมต้องการสารสนเทศในปริมาณมาก หลากหลายและลึกลงไป ดังนั้นการใช้อินเทอร์เน็ตจะเป็นหนทางหนึ่งที่เอื้อต่อการแสวงหาสารสนเทศอย่างไร้ขีดจำกัดตามต้องการ แต่ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนหนึ่งพบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรม

1.3 รายได้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อทำให้ยอมรับนวัตกรรมแตกต่างกัน เนื่องจากผู้ที่มีรายได้สูงกว่าย่อมมีโอกาสเป็นเจ้าของทรัพย์สิน อันได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ โมเด็ม โทรศัพท์ และอุปกรณ์อื่นๆ ที่จำเป็นต่อการสื่อสารอินเทอร์เน็ต รวมถึงภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการใช้ เป็นต้น ซึ่งจากศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจ และการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม แต่ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า รายได้ไม่ใช่ตัวแปรที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม

สำหรับตัวแปรอื่นๆ ของปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล ที่ไม่ได้นำมาศึกษาในการวิจัยนี้ เช่น อายุ อาชีพ ประสบการณ์ และความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม เป็นต้น ทั้งนี้จากแนวคิดเชิงทฤษฎีและ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ พบว่า อายุไม่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม ส่วนอาชีพนั้นผู้วิจัยไม่เลือกศึกษา เนื่องจากประชากรในการวิจัยนี้เป็นอาจารย์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงไม่มีความหลากหลายในด้านอาชีพ และสำหรับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น จัดเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ซึ่งมีลักษณะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าเลือกศึกษาด้านความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมแล้วควรจะต้องเลือกศึกษาในขั้นตอนอื่นๆ ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้วย ได้แก่ จินตนาการ ขั้นตัดสินใจ และขั้นยืนยัน ซึ่งการศึกษานี้ควรเป็นการวิจัยอีกชิ้นหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมโดยตรง

2. ปัจจัยด้านสังคม จำแนกเป็น ภาค และคณะ ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยเป็นองค์การสังคมแบบสหจร (Association) คือ องค์การสังคมชนิดที่ได้รับการขงใจจัดตั้งขึ้นมาให้ทำหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2546 : 75-77) สภาพสังคมที่อาจารย์ของมหาวิทยาลัยสังกัดนั้นแบ่งเป็นคณะและภาค ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงจำแนกสภาพสังคมเป็น ภาค และคณะ ซึ่งสภาพสังคมนี้มีอิทธิพลต่อการยอมรับ จากการศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สังคมสมัยใหม่มีบรรทัดฐานทางสังคมในลักษณะสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง และมีการพัฒนาความเจริญทางวัตถุมากกว่าสังคมที่แบบประเพณี

3. ปัจจัยด้านนวัตกรรม จำแนกเป็น ความเป็นประโยชน์ ความเข้ากันได้ ความซับซ้อน ใน และการสังเกตผลของการใช้ได้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของนวัตกรรมที่ส่งผลให้เกิดการยอมรับ นวัตกรรมในระดับที่แตกต่างกัน เนื่องจากถ้ามีนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาเผยแพร่ บุคคลส่วนใหญ่มักใช้วิจารณญาณในการใคร่ครวญเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้นวัตกรรมใหม่ ถ้า นวัตกรรมใหม่นั้น ให้ผลในการใช้ดี การยอมรับนวัตกรรมย่อมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

4. ปัจจัยด้านการสื่อสาร จำแนกเป็น สื่อระหว่างบุคคลและสื่อมวลชน ทั้งนี้เนื่องจาก ช่องทางการสื่อสารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของการสื่อสาร ในการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับตัวนวัตกรรมนั้น ช่องทางการสื่อสารมีบทบาทในการนำข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศเกี่ยวกับนวัตกรรมไปสู่อุบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ช่องทางการสื่อสารแต่ละประเภทมีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ นวัตกรรมแตกต่างกัน และจากการศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องบางส่วนหนึ่งพบว่า ในประเทศที่พัฒนาน้อยกว่าช่องทางการสื่อสารมีบทบาทน้อยลงในขณะที่ช่องทางการสื่อสารระหว่าง บุคคลมีบทบาทในทุกขั้นตอนในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ต หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่ส่งผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยกำหนดไว้จำนวน 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านปัจจัยบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านนวัตกรรม และปัจจัยด้านการสื่อสาร
2. ปัจจัยด้านปัจจัยบุคคล หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของอาจารย์แต่ละคน อันได้แก่ เพศ การศึกษา และรายได้
3. ปัจจัยด้านสังคม หมายถึง ประเภทของสังคมในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่อาจารย์แต่ละคนสังกัดอยู่ อันได้แก่ ภาควิชาและคณะที่สังกัด
4. ปัจจัยด้านนวัตกรรม หมายถึง คุณลักษณะของอินเทอร์เน็ตทั้งด้านบวกและด้านลบตามความรู้สึกของอาจารย์ที่ผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่
 - 4.1 ความเป็นประโยชน์ หมายถึง การที่อาจารย์มีความรู้สึกว่ายินเทอร์เน็ตมีคุณลักษณะด้านบวกที่ให้ประโยชน์ในการใช้ได้ดีกว่าสิ่งที่มีหรือปฏิบัติอยู่เดิม คุณลักษณะของอินเทอร์เน็ตด้านบวก ได้แก่ ความสะดวก ความรวดเร็ว ความประหยัด การไม่จำกัดรูปลักษณะ ความปลอดภัย
 - 4.2 ความเข้ากันได้ หมายถึง การที่อาจารย์มีความรู้สึกว่ายินเทอร์เน็ตมีความเหมาะสม เข้ากันได้กับลักษณะวิชาที่สอน และสภาพของคณะที่สังกัด
 - 4.3 ความซับซ้อน หมายถึง ระดับความยากง่ายตามความรู้สึกของอาจารย์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต และการนำอินเทอร์เน็ตไปใช้
 - 4.4 การสังเกตผลของการใช้ได้ หมายถึง การที่อาจารย์สามารถสังเกตเห็นผลที่ได้จากการใช้อินเทอร์เน็ต
5. ปัจจัยด้านการสื่อสาร หมายถึง ช่องทางที่ใช้เพื่อติดต่อและเผยแพร่เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต จากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่ง
 - 5.1 สื่อระหว่างบุคคล หมายถึง ช่องทางที่นำข่าวสารเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งโดยอาศัยการติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัวระหว่างบุคคล ได้แก่ เพื่อน ครู ผู้บังคับบัญชา และญาติพี่น้อง
 - 5.2 สื่อมวลชน หมายถึง ช่องทางที่สามารถนำข่าวสารเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตเข้าถึงกลุ่มผู้รับจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และนิตยสารหรือวารสาร
6. การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ หมายถึง การติดต่อสื่อสารและการค้นคว้าหาสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตในเรื่องที่อาจารย์สนใจทุกสาขาวิชา โดยมีจุดประสงค์ในการหาข่าวสาร

ความรู้ เพื่อประโยชน์ในการเรียน การสอน และการศึกษาวิจัย

6.1 วัตถุประสงค์ในการใช้ หมายถึง เป้าหมายที่อาจารย์ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ

6.2 ความถี่ในการใช้ หมายถึง จำนวนครั้งที่อาจารย์ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ คิดเป็นจำนวนครั้งที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ

6.3 จำนวนชั่วโมงต่อครั้งในการใช้ หมายถึง จำนวนเวลาที่อาจารย์ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการในแต่ละครั้ง คิดเป็นจำนวนชั่วโมงที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ

7. อาจารย์ หมายถึง บุคลากรประจำที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในช่วงที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2547 ถึง วันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2547